

“CONFERENCE OF NATURAL AND APPLIED SCIENCES IN SCIENTIFIC INNOVATIVE RESEARCH”

Volume 02. Issue 09. December 2025

DIVERSIFIKATSIYA VA KREATIV FIKRLASH: TA'LIM JARAYONIDAGI SAMARALI YONDASHUVLAR

Ilmiy rahbar: **Otamurodova Shamsu Qamar Otamurodovna**

TerDPI magistranti: **Iskandarova Aziza Ikrom qizi**

Annotatsiya: Mazkur maqolada ta'lim jarayonini diversifikatsiyalash orqali o'quvchilarning kreativ fikrlash qobiliyatini rivojlantirish masalalari tahlil qilinadi. Tadqiqotda diversifikatsiya tamoyilining pedagogik mohiyati ochib berilib, uning kreativ tafakkurni shakllantirishdagi o'rni ilmiy-nazariy jihatdan asoslanadi. Shuningdek, muammoli ta'lim, loyiha asosida o'qitish va interfaol metodlardan foydalanish orqali o'quvchilarning mustaqil, moslashuvchan va original fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirish imkoniyatlari yoritilgan. Tadqiqot natijalari diversifikatsiyalangan ta'lim muhiti o'quvchilarning bilimga bo'lgan qiziqishini oshirishi hamda ijodiy faoliyatini faollashtirishini ko'rsatadi.

Kalit so'zlar: diversifikatsiya, kreativ fikrlash, ta'lim jarayoni, interfaol metodlar, muammoli ta'lim, pedagogik innovatsiya.

Annotation: This article analyzes the development of students' creative thinking skills through the diversification of the educational process. The pedagogical essence of the diversification principle and its role in shaping creative thinking are theoretically substantiated. The study highlights the effectiveness of problem-based learning, project-based instruction, and interactive methods in developing students' independent, flexible, and original thinking abilities. The findings indicate that a diversified learning environment increases students' motivation for learning and enhances their creative activity.

Keywords: diversification, creative thinking, educational process, interactive methods, problem-based learning, pedagogical innovation.

Аннотация: В статье рассматриваются эффективные подходы к развитию креативного мышления учащихся в условиях диверсификации образовательного процесса. Раскрывается педагогическая сущность принципа диверсификации и обосновывается его роль в формировании творческого мышления обучающихся. Особое внимание уделяется использованию проблемного обучения, проектной деятельности и интерактивных методов, способствующих развитию самостоятельного, гибкого и оригинального мышления. Результаты исследования

“CONFERENCE OF NATURAL AND APPLIED SCIENCES IN SCIENTIFIC INNOVATIVE RESEARCH”

Volume 02. Issue 09. December 2025

показывают, что диверсифицированная образовательная среда повышает учебную мотивацию учащихся и активизирует их творческую деятельность.

Ключевые слова: диверсификация, креативное мышление, образовательный процесс, интерактивные методы, проблемное обучение, педагогические инновации.

Bugungi kunda ta’lim tizimida amalga oshirilayotgan islohotlar o’quvchilarning nafaqat bilim darajasini oshirish, balki ularning ijodiy salohiyatini rivojlantirishni ham ustuvor vazifa sifatida belgilamoqda. Zamonaviy jamiyat sharoitida shaxsdan kreativ fikrlash, mustaqil qaror qabul qilish, muammolarga innovatsion yondashish kabi kompetensiyalar talab etilmoqda. Shu bois ta’lim jarayonini an’anaviy yondashuvlardan voz kechgan holda yangicha tashkil etish zarurati yuzaga kelmoqda. Mazkur jarayonda diversifikatsiya tamoyili muhim pedagogik asos sifatida namoyon bo’ladi. Diversifikatsiya ta’lim jarayonining mazmuni, metodlari, shakllari va vositalarini xilma-xil qilish orqali o’quvchilarning individual xususiyatlari va qobiliyatlarini hisobga olish imkonini beradi. Ayniqsa, ushbu tamoyil o’quvchilarning kreativ fikrlash qobiliyatini rivojlantirishda yuqori samaradorlikka ega.

Diversifikatsiya tamoyilining nazariy-metodologik asoslari. Diversifikatsiya tushunchasi pedagogikada ta’lim jarayonini bir yoqlama emas, balki ko’p yo’nalishli, moslashuvchan va o’zgaruvchan shaklda tashkil etishni anglatadi. Bu tamoyil ta’limda shaxsga yo’naltirilgan yondashuvning muhim komponenti hisoblanadi. Ilmiy manbalarda diversifikatsiya quyidagi yo’nalishlarda namoyon bo’lishi ta’kidlanadi: ta’lim mazmunini boyitish va yangilash; o’qitish metodlarining xilma-xilligini ta’minlash; ta’lim shakllarini individuallashtirish;

o’quvchilarning qiziqish va ehtiyojlarini hisobga olish. Diversifikatsiyalangan ta’lim muhiti o’quvchini faol subyektga aylantiradi va uning ijodiy faolligini rag’batlantiradi.

Kreativ fikrlash tushunchasining pedagogik talqini. Kreativ fikrlash shaxsning mavjud bilimlar asosida yangi g’oyalar yaratish, muammolarni noodatiy yo’l bilan hal qilish va original qarorlar qabul qilish qobiliyatidir. Pedagogik nuqtayi nazardan kreativ fikrlash quyidagi asosiy komponentlardan iborat: moslashuvchanlik; originallik; mustaqil fikrlash; muammoni turli rakurslardan tahlil qilish. Zamonaviy pedagogik tadqiqotlar shuni ko’rsatadiki, kreativ fikrlashni rivojlantirish uchun o’quvchilarga erkin muhit, tanlash imkoniyati va ijodiy faoliyat zarur. Aynan shu jihatlar diversifikatsiya tamoyili orqali samarali amalga oshiriladi.

Diversifikatsiya asosida kreativ fikrlashni rivojlantirish usullari

“CONFERENCE OF NATURAL AND APPLIED SCIENCES IN SCIENTIFIC INNOVATIVE RESEARCH”

Volume 02. Issue 09. December 2025

Diversifikatsiya tamoyiliga asoslangan ta’lim jarayonida quyidagi metodlar alohida ahamiyat kasb etadi:

Muammoli ta’lim. Muammoli vaziyatlar orqali tashkil etilgan darslar o‘quvchilarni faol fikrlashga, tahlil qilishga va mustaqil xulosalar chiqarishga undaydi. Bu esa kreativ tafakkurning rivojlanishiga xizmat qiladi.

Loyiha asosida o‘qitish. Loyiha faoliyati o‘quvchilarda ijodiy yondashuv, jamoada ishlash va tadqiqot olib borish ko‘nikmalarini shakllantiradi. Real hayotiy muammolar asosida olib borilgan loyihalar kreativ fikrlashni kuchaytiradi.

Interfaol metodlar. Brainstorming, debat, klaster, rol o‘yinlari kabi metodlar o‘quvchilarning erkin fikr bildirishiga va yangi g‘oyalar ishlab chiqishiga imkon yaratadi.

Pedagogik tajriba va tahlil natijalari. Pedagogik kuzatuvlar va amaliy tajribalar shuni ko‘rsatadiki, diversifikatsiya tamoyili asosida tashkil etilgan ta’lim jarayoni:

o‘quvchilarning bilimga bo‘lgan qiziqishini oshiradi;

o‘z-o‘ziga ishonchni mustahkamlaydi;

ijodiy faollikni kuchaytiradi;

mustaqil fikrlash ko‘nikmalarini rivojlantiradi

Shuningdek, bunday ta’lim muhiti o‘qituvchidan doimiy ravishda innovatsion yondashuv va reflektiv faoliyatni talab etadi.

Muhokama. Olingan natijalar shuni ko‘rsatadiki, diversifikatsiya tamoyili kreativ fikrlashni rivojlantirishda samarali pedagogik mexanizm hisoblanadi. An’anaviy yondashuvlarga nisbatan diversifikatsiyalangan ta’lim modeli o‘quvchilarning ijodiy salohiyatini to‘liq namoyon etishga imkon beradi.

Xulosa qilib aytganda, diversifikatsiya va kreativ fikrlash o‘zaro uzviy bog‘liq pedagogik jarayonlardir. Diversifikatsiya tamoyili asosida tashkil etilgan ta’lim jarayoni o‘quvchilarning ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirish, ularni zamonaviy jamiyat talablariga mos, raqobatbardosh shaxs sifatida shakllantirishga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

1. Mirziyoyev Sh.M. Ta’lim va tarbiya taraqqiyot omili sifatida.
2. Torrance E.P. Creativity in Education.
3. Saidahmedov N. Zamonaviy pedagogik texnologiyalar.
4. Xodjaye B.X. Pedagogik innovatsiyalar asoslari.
5. Guilford J.P. The Nature of Human Intelligence.